

**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA**  
**mint felülvizsgálati bíróság**

Gfv.IX.30.161/2009/4.szám

**A Magyar Köztársaság Nevében !**

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Mogyorósi Péter ügyvéd által képviselt felperesnek, dr. Madácsi Gábor ügyvéd által képviselt alperes ellen támogatási díj visszafizetése iránt a Fővárosi Bíróság előtt - megismételt eljárásban - 20.G.40.157/2006. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.972/2008/5. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2009. június 16. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

**í t é l e t e t :**

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.972/2008/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 480.000 (Négyszáznyolcvanezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az Állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

**I n d o k o l á s :**

Az alperes 1997. májusában benyújtott pályázata alapján a Közmunkatanács támogatást ítélte meg az alperes részére, mely határozat végrehajtása során a Munkaügyi Minisztérium Közmunkatanács Hivatala mint támogató és az alperes mint megvalósító 1998. június 30-án támogatási szerződést kötöttek egymással. A szerződésben a támogató vállalta, hogy 1998. július hónaptól kezdődően a pályázat megvalósulása érdekében összesen 40,199.000 Ft összegű vissza nem térítendő támogatást biztosít a

közmunkaprogram során alkalmazandó munkanélküliek munkabérére és annak járulékaire, munka alkalmassági vizsgálat költségére, munkaruha és egyéni védőeszközök költségeire, munkásszállítás költségeire és kis értékű tárgyi eszközök beszerzési költségeire. Az alperes főkötelezettsége a pályázatban megjelölt átlag 170 fő regisztrált munkanélküli 1998. június 8-a és december 8-a közötti, a pályázati programban megjelöltek szerinti foglalkoztatása, továbbá a vissza nem térítendő céltámogatásnak a pályázatban megfogalmazott feladatok finanszírozására való felhasználása volt. A felperes jogelődje (a továbbiakban: felperes) részéről összesen 34,954.553 Ft összegű támogatás átutalására került sor. A felperes a támogatási szerződést 1999. február 9-én azonnali hatállyal felmondta, és - arra figyelemmel, hogy a kifizetett összegből mindössze 3,058.115 Ft felhasználása volt jogszerű - az alperest 31,896.438 Ft visszafizetésére hívta fel. Az azonnali hatályú felmondást a támogatási szerződés 5. és 10. pontjának megsértésére alapította. Ezzel kapcsolatban azt adta elő, hogy az alperes a támogatási szerződés teljesítését valótlán tartalmú, illetve hamisított okiratokkal, bizonylatokkal igazolta, és a vállalt közmunkaprogramtól eltérő munkaterületen is foglalkoztatott közmunkásokat.

Az alperes a 31,896.438 Ft-ot nem fizette meg, ezért a felperes keresetet terjesztett elő, melyben 31,896.438 Ft és ennek 1999. február 9-től járó kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Ptk. 298.§, 317.§ (1) bekezdés, 318.§ (2) bekezdés, valamint 361.§ (1) bekezdés alapján.

Az alperes nem vitatta az azonnali hatályú felmondás jogszerűségét, de arra hivatkozással, hogy a program tartalmi részét végrehajtotta, tehát a támogatás a valós célját elérte, a szabálytalansággal érintett összegeket pedig a felperes már megvonta az elszámolás során az alperestől, a kereset elutasítását kérte. Viszontkeresetében 4,199.324 Ft és ennek 1999. február 9-étől járó kamatai megfizetésére kérte kötelezni a felperest arra alapítottnan, hogy bár az alperes 39,153.877 Ft felhasználását igazolta, a felperes csak 34,954.553 Ft-ot utalt át részére, tehát a két összeg különbözete az alperest megilleti.

Az elsőfokú bíróság 12.G.75.180/2000/10. számú ítéletét a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság a Gf.I.30.143/2001/4. számú végzésével, majd az elsőfokú bíróság ezt követően meghozott 12.G.75.180/2000/48. számú ítéletét a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.988/2005/4. számú végzésével helyezte hatályon kívül és utasította az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára.

Az ilyen előzmények után indult megismételt eljárás során hozta meg az elsőfokú bíróság 47. sorszámú ítéletét, mellyel a felperes

keresetét elutasította és kötelezte a felperest 4,199.324 Ft, valamint ennek 2003. október 1-jétől járó késedelmi kamatai megfizetésére az alperes javára.

Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy az alperes a Munkaügyi Központ által regisztrált munkanélküliek alkalmazásával és a szerződésben meghatározott átlaglétszám betartása mellett teljesítette a programnak megfelelő munkálatokat. Mindezt megerősíti T. J. tanúvallomása is, aki képviselője volt az ellenőrzések során felperes megbízása alapján eljáró M. Kft.-nek. A munkabér kifizetése kapcsán ugyan merültek fel anomáliák, de az aláírási problémáktól függetlenül a közmunkaprogram szerinti munkabérek kifizetése a programban foglalkoztatottak részére megtörtént. Ugyanakkor az alperes által sem vitatottan a támogatási szerződés azonnali hatályú felmondására alapot adott az, hogy egyrészt a foglalkoztatott munkanélküliek közül 15 főt az alperes a pályázatban írtaktól eltérően egy ideig egy helyi kft-ben szederválogatásban foglalkoztatott, másrészt az, hogy 720.000 Ft értékű munkaruhát nem adott ki a foglalkoztatottaknak, hanem raktáron tárolt. A 39/A/1. alatt csatolt ellenőrzési lapból azonban egyértelmű, hogy a felmondási okként megjelölt tételek vonatkozásában az ellenőrzést végző M. Kft. véglegesen levonásba helyezte az alperes által elszámolt költségeket.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság az alperes viszontkeresetét a tőkeösszeg vonatkozásában megalapozottnak találta és a felperest kötelezte az M. Kft. ellenőrzése során elfogadott 39,153.877 Ft és a felperes által ténylegesen átutalt 34,954.553 Ft - a közmunkaprogram teljesítésével arányos - különbözetének megfizetésére. Álláspontja szerint alaptalanul állapította meg az M. Kft. által 1999. május 8-án elkészített zárójelentés, hogy csak mindössze 3,058.115 Ft fogadható el az alperes által elszámolt összegekből, és ezért az alperes 31,896.438 Ft visszafizetésére köteles. Ez a levezetés nem felel meg a támogatási szerződés 23. pontjában írtaknak. A bizonyítási eljárás eredményével sem ez a zárójelentés, hanem a 39/A/1. alatti ellenőrzési adatlap adatai állnak összhangban. Ezért az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és kötelezte a felperest a viszontkeresettel érvényesített összeg és annak az igényérvényesítés időpontjától járó kamatai megfizetésére az alperes javára.

A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokai alapján hagyta helyben. A fellebbezésben írtakra tekintettel kiemelte, hogy nem tévedett az elsőfokú bíróság amikor a jogvitát a Ptk. 319.§ (2) bekezdése, illetve a támogatási szerződés ettől nem eltérő, a Legfelsőbb Bíróság Gf.I.30.143/2001/4. számú végzésével már értelmezett 23. pontjában írtak alapján bírálta el. A bizonyítási eljárás alapján aggálytalanul megállapítható, hogy - 15 fő eltérő foglalkoztatását, valamint a munkaruha kiadásának részbeni elmulasztását kivéve - az

alperes teljesítette a támogatási szerződésben vállalt főkötelezettségét. A szerződésben kikötött mellékszolgáltatási kötelezettség - bejelentési, elszámolási, illetve bizonylat benyújtási kötelezettség - hiányos teljesítése pedig nem szolgáltat alapot a Ptk. 319.§ (2) bekezdése alapján sem a megszűnés előtt már nyújtott szolgáltatás még nem teljesített ellenértékének a visszatartására, sem a már megfizetett pénzbeli ellenérték visszafizetésére. Az eltérő foglalkoztatás, és a munkaruha kiadásának részbeni elmaradása szerződésszegésnek minősült, amelyre tekintettel indokolt volt a támogatás ezzel kapcsolatos részének visszatartása. Ez meg is történt. Mivel azonban a Ptk. 319.§ (2) bekezdése, továbbá a támogatási szerződés 23. pontja értelmében a támogatási összegnek a szerződés szerint elvégzett tevékenység költségeivel kell arányosnak lennie, az elsőfokú bíróság jogszerűen mellőzte ezt meghaladóan a felperes mentesítését a támogatás kifizetése alól, illetve jogszerűen mellőzte az alperes visszafizetésre kötelezését is. Mindezzel pedig a fellebbezésben hivatkozott 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (Ámr.) 88.§ (1) bekezdése, illetve (2) bekezdésének b/ pontja sem áll ellentétben, sőt az (1) bekezdés a támogatási szerződés 23. pontjában írtakkal egyezik meg.

A felperes felülvizsgálati kérelmében az első- és másodfokú ítéletek hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő, a keresetének helyt adó új határozat meghozatalát, továbbá az alperes viszontkeresetének elutasítását kérte. Felülvizsgálati kérelmét a következőkkel indokolta:

A támogatási szerződés 23. pontja rendelkezett a szerződésszegés szankcióiról és e rendelkezés betartása mind a felekre nézve, mind a bíróság számára kötelező. Az eljáró bíróságok a Ptk. 200.§ (1) bekezdésében foglalt polgári jogi alapelvet megsértve jártak el, mert döntésük meghozatalakor figyelmen kívül hagyták a támogatási szerződés szabályait.

A támogatási szerződés 23. pontjának második bekezdése szerint a támogatás a támogató által elfogadott teljesítések vonatkozásában illeti meg. Jelen esetben viszont a támogatás az alperest azért nem illette meg, mert az alperes a közmunkaprogram teljes időtartama alatt folyamatosan szerződésszegő módon járt el, ugyanis a pályázatban írtaktól eltérő módon foglalkoztatott munkanélkülieket, és részben valótlan tartalmú okiratokkal, bizonylatokkal igazolta kiadásait. A felperes azért nem fogadta el az alperes részteljesítéseit, mert azok sem szerződésszerűen zajlottak. Az alperes által megvalósított közmunkaprogram során benyújtott elszámolás dokumentumainak jelentős része - ahogy azt a kirendelt igazságügyi írásszakértő szakvéleményében megállapította - hamisított, valótlan tartalmú volt, ezek felhasználásával az alperes megtévesztette a felperest és a megbízásából közreműködő M. Kft-t is. Az eljáró bíróságok a hamis adatokon alapuló elszámolásokat is az alperes javára értékelték. Mindezekre

tekintettel a felperes jogszerűen követeli az alperestől a teljes támogatási összeg visszafizetését, az alperes pedig nem igényelheti a viszontkeresetében megjelölt összeg megfizetését a felperestől. Figyelmen kívül hagyták az eljáró bíróságok az Ámr. 88.§ (2) bekezdésének b/ pontjában és 88.§ (6) bekezdésében írtakat, mely rendelkezések szerint amennyiben a támogatott az elfogadott céltól eltérő feladatot valósít meg, a már folyósított támogatást járulékaival együtt vissza lehet követelni.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos, a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

Alaptalanul hivatkozik a felülvizsgálati kérelem arra, hogy az eljáró bíróságok a Ptk. 200.§ (1) bekezdésében írt szerződéses szabadság alapelvét megsértve, a támogatási szerződés 23. pontjában rögzítettek figyelmen kívül hagyásával hozták meg döntéseiket. A Ptk. 200.§ (1) bekezdésében rögzített főszabály értelmében a szerződéses alanyok szabadon dönthetnek arról, hogy kötnek-e, ha igen kivel, és milyen típusú, milyen tartalmú szerződést. A szerződéses szabadság azonban nem minden esetben érvényesülhet. A szerződésekre vonatkozó alapvető szabályokat a Ptk. tartalmazza és a Ptk. szabályaitól nem térhetnek el a felek akkor, ha az eltérést jogszabály tiltja. A perbeli esetben speciális jogszabály, a Közmunkatanácsról és a közmunkaprogramok támogatási rendjéről szóló 117/1997. (VII. 8.) Korm. rendelet is részben korlátozta a felek szerződéses szabadságát, mert meghatározta például azt, hogy kik köthetnek egymással támogatási szerződést, és hogy a támogatás mire terjedhet ki.

A perbeli támogatási szerződés 23. pontjának második bekezdése szólt az azonnali hatályú felmondás jogkövetkezményéről. Kimondta, hogy azonnali hatályú felmondás esetén "a megvalósító köteles a teljes támogatási összeget, vagy részteljesítés esetén a támogató által elfogadott teljesítések arányában annak fennmaradó részét" kamatokkal együtt visszautalni a támogató számlájára. A felperes elismerte, hogy az alperes részéről került sor részteljesítésre. Ebből pedig az következik, hogy a felperes - a fentebb idézett rendelkezés második fordulatának megfelelően - nem jogosult a teljes támogatás visszakövetelésére, a támogatásnak csak azt a részét követelheti vissza, melyhez teljesítés nem kapcsolódott. Az alperes tehát megtarthatja a teljesítésével arányos támogatási összeget, a felperes pedig követelheti az ezen felüli ("fennmaradó") összeg visszafizetését.

A másodfokú bíróság helyesen értelmezte a támogatási szerződés 23. pontjának második bekezdésében írtakat és helytállóan állapította meg azt is, hogy a szerződésnek ez a rendelkezése összhangban áll a Ptk. 319.§-ának (2) bekezdésében írtakkal. A Ptk. 319.§ (2)

bekezdése ugyanis a szerződés 23. pontjában írtaknak megfelelően mondja ki, hogy a felmondás a szerződést a jövőre nézve szünteti meg, a már teljesített szolgáltatásokért ellenszolgáltatás jár, az ellenszolgáltatással nem fedezett szolgáltatás pedig visszakövetelhető. A felülvizsgálati kérelem állításával szemben tehát az eljáró bíróságok döntésük meghozatalánál nem hagyták figyelmen kívül a támogatási szerződés 23. pontja második bekezdésének - a Ptk. 319.§ (2) bekezdésével egyébként összhangban álló - rendelkezéseit, ellenkezőleg a jogerős ítélet meghozatalára e szerződéses rendelkezés alkalmazása mellett került sor, a Ptk. 200.§ (1) bekezdésének megsértésére való hivatkozás alaptalan.

Az 1998. decemberében készült, 39/A/1. alatt csatolt ellenőrzési adatlap szerint az alperes által elszámolt összesen 40,749.686 Ft-ból az ellenőrzés után 39,153.877 Ft összegű teljesítés elfogadására került sor. Utóbb azonban a felperes revideálta álláspontját, az alperes teljesítését már csak 3,058.115 Ft erejéig találta elfogadhatónak, és erre tekintettel az alperes részére átutalt 34,954.553 Ft-ból 31,896.438 Ft-ot visszaigényelt. Ez egyben azt is jelenti, hogy a felperes maga is elismerte az alperes valamilyen mértékű részteljesítését, továbbá azt is, hogy a részteljesítésre figyelemmel az alperest nem terheli a teljes támogatás visszafizetésének a kötelezettsége, hogy az arányosításnak helye van. Alaptalanul hivatkozik a felülvizsgálati kérelem arra, hogy az alperes folyamatos szerződésszegést követett el és erre tekintettel a teljes támogatási összeget vissza kell fizetnie. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy ugyan történt az alperes részéről az azonnali hatályú felmondást is megalapozó szerződésszegés - melyekre tekintettel az alperest megvonásokban részesítették -, illetve történtek a havi elszámolás során adminisztrációs szabálytalanságok, de ugyanezen tények nem alapozzák meg azt, hogy a bíróság az alperest a már kifizetett 31,896.438 Ft visszafizetésére kötelezze, és mentesítse a felperest 4,199.324 Ft megfizetése - mint az alperes által már teljesített szolgáltatás ellenértékének megfizetése - alól. Az azonnali hatályú felmondás folytán elszámolásnak van helye, és mivel bizonyítást nyert, hogy az alperes részéről 39,153.877 Ft erejéig a teljesítés megtörtént, a felperes pedig csak 34,954.553 Ft-ot utalt át az alperes részére, a két összeg különbözetének megfizetésére a felperes köteles.

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Ámr. 1999. január 1-jén, tehát már a perbeli közmunkaprogram befejezése után lépett hatályba. Az Ámr. 88.§ (1) bekezdésének második mondata arról rendelkeztek, hogy ha a kedvezményezett neki felróható okból nem teljesíti a szerződésben vállalt kötelezettségeit, az igénybe vett támogatás egészét vagy arányos részét vissza kell fizetnie kamatokkal növelt összegben. A felülvizsgálati kérelem ugyan ezt a

rendelkezést tévesen tekintette irányadónak a jogvita elbírálásánál, de megjegyzendő, hogy az Ámr. 88.§-ának (1) bekezdése is az arányosság követelményének érvényesítését írja elő az elszámolás során, és nem bünteti a szerződést szegő kedvezményezettet a támogatás teljes összegének visszafizetésével. Az Ámr. 88.§ (2) bekezdése pedig más kérdést tárgyal, arról szól, hogy bizonyos esetekben a kedvezményezett meghatározott időre, tehát a jövőre nézve, kizárható a támogatási rendszerből.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint döntött.

A felperes eredménytelen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, ezért köteles megfizetni az alperes ügyvédi munkadíj formájában felmerült felülvizsgálati perköltségét, melynek összegét ÁFA-val növelten, de mérsékelt mértékben állapította meg a Legfelsőbb Bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5) és (6) bekezdése alapján. A személyes illetékmentességet élvező felperes által le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam terhén marad.

Budapest, 2009. június 16.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,  
Dr. Lőrincz Györgyné előadó-bíró,  
Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s. k. bíró**

A kiadmány hitelével:

( Hajdu Mihályné )  
bíróági írnok